

NOVÁ VYHLÁŠKA O POŽADAVCÍCH NA ČAJ, KÁVU A KÁVOVINY

NEW DECREE ON REQUIREMENTS FOR TEA, COFFEE AND COFFEE BREAKERS

Petra Mačáková¹

¹Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství,
Fakulta veterinární hygieny a ekologie, VETUNI, Palackého tř. 1, 612 42 Brno

<https://doi.org/10.11118/978-80-7509-996-9-0234>

ABSTRAKT

Důvodem vydání vyhlášky č. 187/2023 Sb. o požadavcích na čaj, kávu a kávoviny, bylo přizpůsobení požadavků na výrobu čaje, kávy a kávovin novým vědeckým poznatkům a technologickému vývoji v potravinářství a zohledněny byly i zkušenosti získané při praktické aplikaci dosavadní vyhlášky č. 330/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), j), a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně doplnění některých souvisejících zákonů, pro čaj, kávu a kávoviny, ve znění pozdějších předpisů, která byla vydáním této vyhlášky zrušena. Nová vyhláška zavádí některé definice výrobků a konkretizuje jejich označování tak, aby spotřebitel nebyl klamán ani uváděn v omyl o charakteru a kvalitě dané potraviny. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. července 2023. Je stanoveno přechodné období jeden rok, kdy je možné vyrábět, označovat a uvádět na trh potraviny podle předchozí vyhlášky.

Klíčová slova: potravina, označování, definice, uvádění na trh

ABSTRACT

The reason for issuing Decree No. 187/2023 Coll. on requirements for tea, coffee and coffee products, the requirements for the production of tea, coffee and coffee products were adapted to new scientific knowledge and technological developments in the food industry, and the experience gained during the practical application of the previous Decree No. 330/1997 Coll., which implements § 18 letters a), d), j), and k) of Act No. 110/1997 Coll., on food and tobacco products and on amendments to some related laws, for tea, coffee and coffee products, as amended, which were repealed by the issuance of this decree. The new decree introduces some product definitions and specifies their labelling so that the consumer is not deceived or misled about the nature and quality of the food. The decree entered into force on July 1, 2023. A transitional period of one year is set, during which it is possible to produce, label and market food according to the previous decree.

Keywords: food, labelling, definition, placing on the market

ÚVOD / INTRODUCTION

Ve Sbírce zákonů byla dne 23. června 2023 publikována vyhláška č. 187/2023 Sb., o požadavcích na čaj, kávu a kávoviny, která nabyla účinnosti dnem 1. července 2023. Vyhláška je prováděcím právním předpisem k zákonu č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a zrušila a nahradila původní vyhlášku

č. 330/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), j), a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně doplnění některých souvisejících zákonů, pro čaj, kávu a kávoviny, ve znění pozdějších předpisů a transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/4/ES o kávových a cikorkových extraktech. Bylo stanoveno přechodné období, v jehož rámci lze čaj, kávu a kávoviny vyrábět, označovat a uvádět na trh podle původní vyhlášky č. 330/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti nové vyhlášky, a to do 1. července 2024. Čaj, kávu a kávoviny označené nebo uvedené na trh přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, které jsou v souladu s vyhláškou č. 330/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti nové vyhlášky, mohou být prodávány do vyprodání zásob.

Nová vyhláška byla přijata z důvodu přizpůsobení požadavků na výrobu čaje, kávy a kávovin novým vědeckým poznatkům a technologickému vývoji v potravinářství a přímo použitelným předpisům EU. Cílem také bylo stanovit seznam rostlin a jejich částí, ze kterých je možné vyrábět ovocné a bylinné čaje.

Vyhláška upravuje:

- způsob poskytování informací o čaji, kávě a kávovinách
- roztrídění čaje, kávy a kávovin na druhy, skupiny a podskupiny
- pro jednotlivé čaje, kávy a kávovin požadavky na jakost vztahující se k názvu a přípustné záporné hmotnostní odchylky balení jednotlivých druhů čaje, kávy a kávovin
- minimální technologické požadavky pro čaj, kávu a kávoviny
- seznam rostlin a jejich částí pro výrobu ovocných a bylinných čajů

Některé změny oproti původní vyhlášce:

Čaj

Vyhláška mění některé definice a přidala nové, a to „pečený čaj“ a „čaj Yerba maté“. Pečený čaj je výrobek připravený z ovoce a cukru, případně s přídavkem koření nebo alkoholu. Tato definice byla přidána, protože se na trhu takovýto výrobek vyskytoval, a jeho název byl považován za obecně vžitý, který bylo potřeba kvůli různým způsobům výroby vhodné doplnit o název popisný. Pečený čaj může být zpracován pečením směsi nebo zavařením ovoce v nálevu. Čaj Yerba maté je výrobek vyráběný z listů stromu cesmíny paraguajské *Ilex paraguariensis* A. St. Hill., získaný technologickým procesem sušení a žihání přímým ohněm a následného drcení. Tento čaj je možné také označit „čaj maté“. Listy k výrobě čaje Yerba maté mohou být podle způsobu zpracování světlezelené barvy, středně tmavé barvy nebo tmavohnědé barvy.

Co se týká označení čaje, tak nově je vyžadováno u bylinného čaje a ovocného čaje uvádět množství kofeinu, pokud 100 gramů sušiny obsahuje více než 0,4 gramů kofeinu. U pečeného čaje musí být uveden název druhu a způsob jeho výroby zavařením nebo pečením.

Vyhláška nově specifikuje další požadavky na označení čaje:

- „tmavý čaj“ = pravý čaj, jehož lístky jsou slisovány a podrobeny dodatečné fermentaci

- „Pu erh“ = pravý čaj, který pochází z regionu Čína a jehož lístky jsou slisovány a podrobeny dodatečné fermentaci
- „bílý čaj“ = čaj, který se vyrábí ze sušených mladých listů a pupenů pravého čaje, u kterých neproběhla při zpracování oxidace
- „matcha“ = zelený čaj připravený rozemletím sušených nejmladších lístků pravého čaje z Japonska na jemný prášek
- „oolong“ = polofermentovaný čaj
- „červený čaj“ = černý čaj, což je čínské synonymum.

K výrobě bylinných a ovocných čajů je možné použít části rostlin uvedené v příloze č. 1., která obsahuje tři tabulky, které byly upraveny:

- Tabulka 1: Části rostlin, které lze použít bez omezení – přidán např. česnek medvědí (nať, list, cibulky), ječmen setý (plod, plod sladovaný), majoránka zahradní (nať), kakaovník pravý (slupky), verbena citrónová (list)
- Tabulka 2: Části rostlin, které lze použít do výše 30 % hmotnosti – přidán jinan dvoulaločný (list), maca horská (kořen), řebříček obecný (nať, květenství), stévie sladká (list), šanta kočičí (nať, list), violka rolní (květ), violka trojbarevná (nať a květ) a další, odebrána maceška
- Tabulka 3: Části rostlin, které lze použít do výše 5 % hmotnosti – přidán např. hloh obecný (květ, list, plod), ptačinec žabinec (nať), třapatka úzkolistá a bledá (nať a kořen), odebrán podběl obecný, violka trojbarevná a další

Vyhláška také nově umožňuje použít k výrobě bylinných a ovocných čajů rostliny a jejich části neuvedené v příloze č. 1 nebo části rostlin uvedené v tabulce 2 nebo 3 nad mez v ní stanovenou. V takovém to případě je povinností provozovatele potravinářského podniku uvést na obale dávkování výrobku, dobu používání a specifikaci osob, kterým je výrobek určen nebo naopak, které osoby výrobek nesmí konzumovat.

Káva

Většina definic pro kávu vychází z předchozí vyhlášky. Nově je vložena definice „ochucené kávy“, kterou je káva ochucená za použití aromat nebo káva, do které byly přidány složky s vlastním aromatem. Naopak byly vypuštěny definice „instantní kávy“, „rozpustné kávy“, „rozpustného kávového extraktu“, které byly nahrazeny pouze obecnou definicí „kávového extraktu“. Vyhláška nově upravuje označení „cibetkové kávy“, což je výrobek ze zrn kávy, která prošla zažívacím traktem cibetkovité šelmy ovíječe skrvnitého *Paradoxurus hermaphroditus*.

Káva je nově rozdělena na tři skupiny, a to zelenou, praženou anebo ochucenou. A každá z těchto skupin má ještě podskupinu kávu zrnkovou a mletou. Byly také přidány smyslové požadavky na zelenou kávu a nálev ze zelené kávy. Výrobci také musí uvádět, zda byla káva aromatizována nebo zda byl po pražení přidán cukr.

Kávoviny

V části, které se týkají kávovin už v definicích nejsou uvedeny „sladová káva“, „směs kávovin“, „instantní směs kávovin“ a „instantní kávovinový výrobek“. Definice „kávovin“ byla rozšířena o možnost je získat pražením i z ovoce, kávovinami jsou tedy výrobky získané pražením různých částí rostlin nebo ovoce bohatých na sacharidy. Označení kávoviny jako ochucené je možné, pokud obsahuje přídavek složky s aromatem nebo samotné aroma. Při použití aroma je nutné doplnění označení „aromatizováno“, při použití složky s vlastním aroma musí být k názvu doplněna složka sloužící k ochucení. Pražená cikorka může obsahovat stopy nerozpustných látek, které nepocházejí z cikorky. Cikorkový extrakt sušený a cikorkový extrakt ve formě pasty mohou obsahovat jiné látky, než které pocházejí z extrakce cikorky, v množství nejvýše jedno procento hmotnosti. Cikorkový extrakt ve formě tekuté může obsahovat přírodní sladidla v množství nepřekračujícím 35 procent hmotnosti.

ZÁVĚR / CONCLUSIONS

Nová vyhláška Ministerstva zemědělství o požadavcích na čaj, kávu a kávoviny reaguje na nové vědecké poznatky a technologický vývoj v potravinářství tak, aby byl spotřebitel dostatečně informován o potravinách, které kupuje a aby byly označeny takovým způsobem, aby spotřebitel nebyl klamán ani uváděn v omyl o charakteru a kvalitě dané potraviny.

LITERATURA / REFERENCES

Důvodová zpráva k návrhu vyhlášky o požadavcích na čaj, kávu a kávoviny, [vid 15-01-2024]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNCC6GE3NB/>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/4/ES ze dne 22. února 1999 o kávových a cikorkových extraktech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské Unie [vid 16-01-2024]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/>.

Vyhláška č. 330/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro čaj, kávu a kávoviny. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid 15-01-2024].

Vyhláška č. 187/2023 Sb., o požadavcích na čaj, kávu a kávoviny. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid 15-01-2024].

Kontaktní adresa / Contact Information: MVDr. Petra Mačáková, Ph.D., Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství, Fakulta veterinární hygieny a ekologie, Veterinární univerzita Brno, Palackého tř. 1, 612 42 Brno, Česká republika, e-mail: macakovap@vfu.cz